

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова**

**МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ
ВМІНЬ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА
ОСНОВНОМУ ЕТАПІ У ЗЗСО**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу 08-251М групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і
література англійська)
Освітньо-професійної програми
Середня освіта (Мова і література(англійська))
форма навчання денна

Савченко Тетяна Павлівна

Керівник: Присяннікова Я. М., кандидатка
філологічних наук, доцентка

Рецензент: Колкунова В.В., кандидатка педагогічних
наук, доцентка кафедри галузевого перекладу та
іноземних мов Херсонського національного
технічного університету

ПЛАН

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження методу проєктів

гляд літератури щодо використання методу проєктів у викладанні

1.2 Типи проєктів та їх місце у розвитку монологічних мовленнєвих вмінь.....

1.3. Мета уроку іноземної мови і проєктна робота як метод їх реалізації

Висновки до Розділу 1.....

РОЗДІЛ 2. Роль методів проєктів у навчанні монологічного мовлення

Особливості навчання монологічного мовлення на основному

Методика використання методу проєктів для розвитку монологічного мовлення

2.3 Переваги та недоліки проєктного методу на уроках англійської мови

2.4 Особливості використання методу проєктів на уроках англійської мови

Висновки до Розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ

Додаток А.....

ВСТУП

Внаслідок активної інтеграції України у ЄС, збільшується кількість міжнародних контактів з представниками інших країн. Це викликає живий інтерес громадськості до вивчення іноземних мов і впливає на шкільну освіту. З'являється питання про те, як готувати школярів до міжкультурного спілкування та ведення “діалогу культур”. Тривалий час в навчанні іноземних мов у школах акцентувалося на формуванні мовних компонентів іншомовної комунікативної компетентності, таких як словниковий запас і граматики. Учні отримували завдання на письмо та читання. Однак ключовий аспект володіння мовою, а саме її використання в усному мовленні, часто ігнорувалося.

У зв'язку з цим, особливо перед закладами загальної середньої освіти, постає питання підготовки учнів до іншомовного спілкування в реальних життєвих ситуаціях. Навчання іноземної мови тепер стає процесом, що вимагає пошуку нових освітніх принципів та підходів до організації навчального процесу. На відміну від застарілих методів, де увага була сконцентрована на загальних принципах іноземної мови та вивченні правил, сучасний підхід акцентує увагу на розвитку та вдосконаленні навичок вільного використання іноземної мови.

Цей підхід фокусується на формуванні та вдосконаленні навичок рецептивного мовлення, коли людина сприймає і розуміє думки інших через аудіювання і читання, а також продуктивного мовлення, коли людина висловлює свої думки або передає інші думки усно чи письмово через говоріння і письмо.

Такі учені висвітлили у своїх працях базу наукових знань про монологічне мовлення та методику його навчання: М. Вайсбурд, Р. Мільруд, О. Петрашук, О. Міролюбова, В. Черниш та деякі зарубіжні учені такі як: J. Anderson, N. Bilbrough, L. Dawes, S. Thornbury та інші.

Проблема дидактико-методичних аспектів формування монологічних умінь учнів займає особливе місце серед наукових досліджень (Г. Короненко, О. Вишневський, С. Литвиненко, Л. Сажко та ін.)

Мета дослідження полягає в теоретичному роз'ясненні та експериментальній перевірці методу проєктів як дієвого засобу формування вмінь монологічного мовлення учнів навчального закладу на заняттях англійської мови.

Відповідно до мети нашого дослідження, ми передбачили вирішення наступних завдань:

озглянути сутність та особливості монологічного мовлення та визначити комунікативні, психологічні та мовні аспекти навчання цього виду мовленнєвої діяльності учнів на уроках англійської мови на основному етапі;

проаналізувати методичні аспекти використання методу проєктів як ефективного інструменту для розвитку монологічного мовлення учнів школи;

озробити завдання для формування умінь монологічного мовлення учнів шкіл на уроках іноземної мови, використовуючи метод проєктів;

перевірити ефективність та результативність застосування методу проєктів для розвитку умінь монологічного мовлення учнів на уроках англійської мови на основному етапі навчання у ЗЗСО.

Об'єкт дослідження – процес формування навичок монологічного мовлення в учнів школи на уроках іноземної, а саме, англійської мови.

Предмет дослідження – метод проєктів як дієвий засіб формування навичок монологічного мовлення на уроках англійської мови на основному етапі навчання.

Для вирішення поставлених завдань були використані такі **методи дослідження**:

теоретичний – порівняння, узагальнення, аналіз, систематизація психолого-педагогічних та методичних джерел для розгляду сутності та характеристики монологічного мовлення та визначення дидактико-методичних аспектів навчання монологічного мовлення учнів школи на уроках іноземної мови;

діагностувально-емпіричний – моніторинг, бесіди, екзаменування, діагностування з метою з'ясування рівнів укомплектованості досліджуваного явища;

методичний експеримент – для екзаменування доцільності вживання комунікативних тренувальних вправ на базі методу проєктів для творення монологічних умінь учнів середньої школи на заняттях англійської мови;

метод математичної статистики – для доведення вірогідності одержаних результатів та підсумків дослідження та ефективності використання сукупності тренувальних вправ на основі методу проєктів для певного будування в учнів старшої школи певних монологічних умінь на уроках англійської мови.

Наукова новизна дослідження лежить в основі обґрунтування доцільності та ефективності використання певних тренувальних вправ на основі методу проєктів для формування англійськомовних монологічних умінь на основному етапі навчання у ЗЗСО.

Практичне застосування отриманих результатів дослідження полягає в розробці комплексу тренувальних вправ, заснованих на методі проєктів, для розвитку монологічних навичок учнів на основному етапі навчання. Цей комплекс може бути використаний для створення методичного матеріалу для уроків англійської мови, розробки освітніх програм та навчально-методичних комплектів з метою сприяння формуванню монологічних умінь на уроках англійської мови. Цей комплекс може також бути корисним при написанні кваліфікаційних та

курсів робіт, а також при створенні методичних рекомендацій з викладання монологічного мовлення на уроках англійської мови.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана у рідній науковій темі кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова факультету української й іноземної філології та журналістики «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі»

Апробація отриманих результатів дослідження була здійснена шляхом оприлюднення статті “Метод проектів як засіб розвитку вмінь монологічного мовлення на основному етапі в ЗЗСО” в альманасі "Магістерські студії" (2023 р.), під час передзахисту на засіданні кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова ХДУ, а також під час участі у II Усеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та аспірантів «Лінгвістичні обрії ХХІ сторіччя» (1-2 червня 2023, Херсон -Івано-Франківськ), III Міжнародній науково-практичній конференції «Лінгвістичні обрії ХХІ сторіччя» (28-29 листопада 2023 року, Івано-Франківськ).

Структура та обсяг роботи. Робота сформована зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Наукову роботу ілюстровано рисунками та таблицями.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ

1.1. Огляд літератури щодо використання методу проєктів у викладанні мови

На сьогоднішній день навчання монологічного мовлення в середніх навчальних закладах обов'язково приділяється недостатньо уваги. Така позиція є неправильною, оскільки саме цей аспект навчання тренує учнів мислити, вчить їх логічно мислити та відповідно структурувати свої висловлювання так, щоб донести свої думки до слухачів.

Монологічне мовлення (ММ) - це форма усного мовлення, в якій одна особа робить зв'язне і безперервне висловлювання, звернене до одного або кількох слухачів чи співрозмовників (іноді до себе) [6].

Монологічна компетентність (МК) - це здатність реалізовувати усне спілкування в монологічній формі у сферах і ситуаціях, актуальних для даного віку, залежно від комунікативного завдання, а також конкретної ситуації спілкування (контексту), мовленнєвого завдання, здатність мовця планувати, реалізовувати та модифікувати свою комунікативну поведінку в процесі створення та зміни іншомовного мовлення в різних типах монологічних висловлювань, виходячи з комунікативних намірів та правил спілкування в країні, мова якої вивчається, або в культурній спільноті [6].

КММ базується на заплутаній і активній взаємодії належних навичок, умінь та знань і комунікативних компетенцій особистості. Тому успішність формування залежить від динамічної взаємодії цих елементів на основі рівня розвитку навичок ММ, сформованості мовленнєвих умінь, кількості отриманих і опанованих знань про цей вид комунікації та загальної комунікативної компетенції.

Монолог є найскладнішою формою мовлення для цілеспрямованої передачі інформації.

Наразі, на думку лінгвістів, монолог є однією з найбільш нерозроблених методик і не має єдиного визначення. Монолог - це активна і довільна форма мовлення, в якій мовець повинен мати тему і вміти будувати своє висловлювання або серію висловлювань.

Трактування С. Ніколаєвої, визначає, що монолог - це вид усного мовлення, який звернений безпосередньо до співрозмовника або аудиторії і є висловлюванням однієї особи [2].

Монологічне мовлення має певні комунікативні, психологічні та лінгвістичні особливості.

По-перше, монологи є відносно розгорнутими висловлюваннями і містять відносно мало невербальної інформації. Монологічне мовлення є безперервним і характеризується попередніми думками, хоча формування думок відбувається одночасно з висловлюванням.

По-друге, монологічне мовлення є майже довільним і мало залежить від співрозмовника. Мовець повинен вибрати відповідну форму мовлення і побудувати висловлювання або серію висловлювань з наміром висловити ідею.

По-третє, монолог є досить організованим типом мовлення. Реципієнт планує і програмує не тільки окремі висловлювання, але й монолог в цілому. Спочатку учень усвідомлює задум монологу, який набуває мовної форми і фіксується у вигляді плану або конспекту майбутніх висловлювань. Іншою особливістю монологу є характер взаємодії між адресатом і тим, кого навчають, коли наявність зворотного зв'язку є факультативною, а не обов'язковою.

Найважливішими характеристиками монологу є:

- часова протяжність (значно більша за тривалість висловлювань у діалозі);

- велика тривалість через відсутність можливості зосередитися безпосередньо на ситуації;

- обмежена або повна відсутність паралінгвістичних засобів (письмовий монолог);
- можлива підготовка і контроль висловлювання, його планування (доповідь, лекція, презентація тощо);
- односторонність висловлювання (доповідь, лекція, презентація);
- односторонність реакції на висловлювання;
- висловлювання є одностороннім і не передбачає негайної реакції співрозмовника.

Вчителі іноземної мови (ІМ) спрямовують дітей через мовленнєву діяльність. Тому, беручи до уваги той факт, що комунікативна компетенція може бути укомплектована лише на фундаменті певного рівня мовної компетенції, однією з головних цілей викладання ІМ є комунікативна компетенція.

Провідна ідея цього підходу базується на тому, що акцент має бути перенесений з різновидності вправ на активну мисленнєву діяльність школярів. Саме тому на етапі творчого застосування мовного матеріалу основна увага була зосереджена на методі проектів. Тільки метод проектів може вирішити цю дидактичну задачу і тим самим перетворити навчання мови на клуб дискусій і досліджень, що вирішують дійсно цікаві, практично значущі і доступні проблеми, з урахуванням особливостей національної культури і, по можливості, на основі міжкультурного обміну. Як уже зазначалося, проект є проблемно-орієнтованим.

Щоб вирішити цю проблему, учні повинні не тільки знати мову, але й володіти достатнім обсягом різних предметних знань, потрібних і достатніх для вирішення проблеми. Крім того, вони повинні володіти певними інтелектуальними, творчими та комунікативними навичками.

Найперше, вони повинні вміти працювати з інформацією та текстами (виділяти головну думку з іншомовного тексту, знаходити

необхідну інформацію, узагальнювати та робити висновки), аналізувати інформацію та працювати з різноманітними довідковими матеріалами. Психологи вважають, що творчі здібності включають в себе, перш за все, здатність генерувати ідеї, які вимагають знань з різних дисциплін, вміння знаходити не одне рішення, а кілька альтернатив, вміння прогнозувати результат того чи іншого рішення.

Для успішного використання методу проєктів необхідна значна підготовка. Звичайно, це відбувається в рамках загальної системи освіти і не обов'язково до того, як учні почнуть працювати над проєктом. Така підготовча робота повинна проводитися безперервно і систематично паралельно з роботою над проєктом.

Основною метою проєкту є розвиток ключових компетентностей, таких як "навчальна компетентність", "загальнокультурна компетентність" і "соціальна компетентність".

Розвиток "навчальної компетентності" передбачає формування в учнів умінь:

- визначати мету діяльності або розуміти цілі, поставлені вчителем;
- виявляти інтерес до навчання та докладати добровільних зусиль для досягнення високих результатів у пізнавальній діяльності;
- раціонально організувати своє навчання;
- знаходити потрібну інформацію та обирати відповідний спосіб розв'язання проблеми;
- усвідомлювати власну діяльність і прагнення її вдосконалювати;
- володіння навичками та вміннями самодисципліни.

Розвиток цієї здатності є комплексним і передбачає, серед іншого, формування словникового запасу, граматичних і фонетичних навичок, мовленнєвих навичок і певних соціальних та культурних компетенцій. Здатність продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групах і командах, виконувати різні ролі і функції в команді, проявляти ініціативу,

спільно визначати цілі діяльності, планувати, формулювати і впроваджувати проекти особистих і колективних дій, брати на себе певну відповідальність за ухвалені рішення та їх реалізування передбачає розвиток соціальної компетентності.

Одним із шляхів розвитку загальнокультурної компетентності є використання іноземних мов. У процесі спілкування слід використовувати мовленнєві навички, норми та символи відповідної мовної культури.

Загальновідомо, що основною проблемою у вивченні англійської мови є те, що учні практично не мають можливості спілкуватися цією мовою за межами аудиторії. Використання методу проектів у навчальному процесі дозволяє більш ефективно використовувати знання мови та розмовні навички.

Виконання проектного завдання виходить за межі уроку і потребує багато часу, але може вирішити багато важливих проблем. А саме:

- учні можуть творчо працювати в рамках заданої теми і самостійно отримувати необхідну інформацію як з інших джерел, так і з підручника;
- учні взаємодіють один з одним і з учителем у проекті, вони виступають в ролі керівників, а також консультантів;
- посилюється індивідуальна та колективна відповідальність учнів за виконання конкретних завдань в рамках проекту
- проект враховує зацікавлення та індивідуальне обдарування учнів.

Компонент творчості робить проектну роботу дуже суб'єктивною. Під час роботи над проектом учні проводять невелике дослідження. Вони шукають інформацію в книгах, розмовляють з іншими людьми, шукають ілюстрації та фотографують. Учні з різним рівнем мовного розвитку можуть зробити свої проекти оригінальними та унікальними відповідно до свого рівня знань та здібностей. Готуючи історії про своє безпосереднє оточення, учні відкривають для себе важливість

англійської мови як міжнародної. Можливо, колись у майбутньому їм доведеться розповідати іноземцям про себе та свої інтереси. Зосереджуючись на темах, які вивчаються англійською мовою, учні можуть дізнатися про культурні особливості англomовних країн і розвинути розуміння різних культур.

Проектну роботу можна виконувати в класі або вдома. Ключ до успішної роботи над проектом

- це бути добре організованим і підготовленим. Учні навчаються виконувати роботу самостійно та планувати свої особисті проекти.

У напрямках вибір тем базується на їх практичній важливості для школярів (люди та їхнє навколишнє середовище), тому проектний метод може використовуватись як складова учбового матеріалу по суті майже для будь-якої теми. Основне - сформулювати питання, які діти в школі будуть вирішувати в ході роботи над темами програми. Також можна визначити ініціативні групи на початку року, під час ознайомлення школярів з програмою, темами програми та системою оцінювання. Це можна зробити представивши їм теми проектів, які будуть оцінюватися додатково протягом року. Таким чином, кожна група має можливість накопичити власний матеріал і продумати, як він буде опрацьований і представлений.

Монологічне мовлення вирізняється вірогідними комунікативними, психологічними та лінгвістичними особливостями, які обов'язково треба брати до уваги педагогам у ході навчання цього виду мовленнєвої діяльності [11].

З лінгвістичного боку монологічне мовлення характеризується саме структурною закінченістю речень, порівняною завершеністю певних висловлювань, насиченістю і різноманітністю фраз. Більш того, монологічне мовлення вирізняється досить складним синтаксисом і логічністю, що передбачає орудування мовними засобами міжфразового

зв'язку. До таких засобів можна віднести лексичні та займенникові повторення, сполучники та сполучникові прислівники, прислівники як означення місця та часу, поєднання іменників та прикметників, артиклі тощо. Наприклад, ситуації часу та порядку: *then, after that, later*; обставини причини та наслідку: *so, that's why, why, in the second place, f*

i Мовленнєва діяльність учнів шкіл стає більш природньою та вільною, коли вони використовують фрази, що виражають їхнє ставлення до предмета.

t У монологіях учні використовують розмовні формули, щоб почати, продовжити або закінчити своє мовлення. Наприклад :

t а) вступні формули : *well, to begin with, I'd like to tell you, I'd like to I want to say...*;

б) формули, які об'єднують різнорідні речення у зв'язне висловлювання: *by the way, the thing is that, let's leave it at that, that*

i в) формули, що висловлюють особисту думку, показують відношення до висловлювання того, хто говорить: *as for me, to my mind, I'm interested in.*

s г) формули, що завершують усну розповідь: *in a conclusion, to sum it e*

c За комунікативними ознаками монологічне мовлення виконує такі функції:

n - інформативну - передати інформацію про об'єкт чи подію в навколишньому середовищі; описати явище, поведінку чи стан речей:

s - впливова - спонукати до дії, запобігти небажаній поведінці, переконати у справедливості чи несправедливості певних поглядів, думок, дій чи переконань:

t - експресивна (емоційно-експресивна) - використання мовленнєвої комунікації для опису стану мовця, зняття емоційної напруги;

t

h

o

- розважальна (розважальна) - виступ на сцені або в колі друзів з метою розважити аудиторію;

- виступ на урочистій церемонії (урочисті промови).

Ці функції мають свої своєрідні мовленнєві засоби, відповідні психологічні стимули та мету висловлювання (наприклад, стилістично нейтральне повідомлення, бажання переконати або іншим чином вплинути на слухача) [11].

На етапі підготовки та планування проекту учні формулюють запитання, висловлюють свої ідеї, аргументують їх, висловлюють згоду та незгоду. Для того, щоб цей процес не був хаотичним і відбувалося конструктивне обговорення іноземною мовою, вчитель знайомить учнів з кліше, які використовуються для вираження думки, згоди чи незгоди і т.д.: *What about ...?, Let`s take the..., In my opinion... is a good idea., I think too. ... is right. I`m for ... because ... don`t think... is a great idea. I`m against ... because...No, ... is wrong*[29].

Навіть якщо ці фрази знайомі учням, викладачеві доцільно ще раз звернути на них увагу і наполягати на тому, щоб вони використовували відповідний синтаксис і кліше.

Ще один виклик, з яким стикаються вчителі, - це подолання психологічних бар'єрів та залучення учнів до процесу обговорення, особливо коли вони знайомляться з проектною методикою. Наприклад, під час вивчення теми "Україна" учні мають підготувати та презентувати в класі проект під назвою "Подорож визначними місцями України". Не всі учні проявлятимуть однакову ініціативу щодо висловлення своїх думок, тому їх потрібно заохочувати до цього. Для цього кожен учень у малій групі, що працює над тим самим проектом, має записати на папері місця, які, на його думку, потрібно включити до змісту, та обґрунтувати свій вибір усно.

Ф

о

г

and I have photos for the project". Інші учні мають якось відреагувати і висловити свою думку стосовно цього : *"I agree with you. It is a nice choice "*, *"I don't agree with you, I have another opinion . For example let`s take ..."* і т.д.

Дуже важливо заохочувати учнів записувати свої ідеї. Як дидактична "хитрість", менш активні учні, навіть якщо вони мають хороші ідеї, не поспішають їх записувати з різних причин. Однак викладення ідей на папері змушує учнів виконати завдання пояснити свій вибір, взяти участь в обговоренні проблеми іноземною мовою та зробити перші кроки в груповій діяльності. Таким чином, обговорення проекту та його кінцевого результату допомагає розвивати невідпрацьовані навички інтерактивного мовлення учнів, зосереджуючи увагу на практичному вирішенні проблеми. Наприклад, висловлюючи згоду чи незгоду, учні вчаться відстоювати свою думку та брати участь у конструктивному діалозі.

Вони також можуть практикувати діалог, якщо тема передбачає проведення анкетування та збір інформації, наприклад, "Захоплення та вільний час однокласників". У такий спосіб учні вчаться ставити запитання, уточнювати та узагальнювати інформацію. Основне завдання вчителя - забезпечити іншомовне середовище, щоб усе спілкування між учнями відбувалося іноземною мовою.

Вчителям важко контролювати взаємодію учнів на етапі оформлення результатів проекту (підбір текстового матеріалу та ілюстрацій, їх розміщення, підготовка плакатів та комп'ютерних презентацій). Через брак навчального часу більшість проектів виконується поза межами школи як частина домашніх завдань. Однак кульмінацією будь-якого проекту є презентація та захист перед класом у присутності інших учнів. Це запланований виступ, на відміну від інтерактивного, який вимагає попередньої підготовки, вибору

відповідних мовних засобів та логічної організації. Іншими словами, перед підготовкою виступу вчителю доцільно ознайомити учнів з кліше, щоб вони могли правильно розставити акценти та структурувати своє повідомлення.

Наприклад:

Today I would like to tell you about...

Firstly/ Secondly...

We like...for a lots of reasons

to summarize...

That is the end of our presentation...

Під час презентації учні не повинні читати текст доповіді і повинні підтримувати зоровий контакт з аудиторією. У той же час це допомагає, учневі розслабитися і підтримувати зоровий контакт з аудиторією, це знімає нервозність і призводить до підвищення впевненості в собі.

Хоч презентація результатів командної роботи учнів є захопливим та інформативним заходом, вчителі часто зауважують, що вона проходить пасивно, коли решта класу дивиться презентації, не висловлюючи власних оцінних суджень і готуючи власні виступи.

Як приклад, можна навести шкалу, що ґрунтується на спостереженнях та обговореннях з учителями (див. Рис.1):

Під час прослуховування презентацій однокласників кожен учень заповнює шкалу відповідно до запропонованих критеріїв, після чого один або кілька учнів виставляють власну оцінку за запропонованою

Peer Assessment Sheet	
	Content (зміст)
	The information was interesting/new.
	You covered important points in the task.
	You provided examples/details.
	You gave your opinion.
	You gave arguments for your opinion.
	✍...
	Structure (структура)
	You introduced the topic.
	Your presentation had a clear structure.
	You showed your main points on the poster/...
	You summed up at the end.
	You invited us to ask questions.
	✍...
	Delivery (виступ)
	You were relaxed
	You made eye contact.
	You used notes.
	You spoke clearly.
	You explained your pictures
	✍...

Рисунок 1. Шкала оцінки проєктів [29]

шкалою та коментують її. Таким чином, під час презентації результатів проєкту аудиторія втрачає роль пасивного слухача, а замість цього повинна дуже уважно спостерігати за доповіддю, оцінювати її якісні характеристики (повноту, наявність прикладів, правильність мови тощо), робити обґрунтовані висновки та висловлювати власну оцінку.

Таким чином реалізується ще один аспект особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходу. Іншими словами, учень перебирає на себе роль суб'єкта навчального процесу. Крім того, шкала критеріїв оцінювання заздалегідь визначається і узгоджується в класі, що забезпечує прозорість оцінювання і дозволяє кожному учню знати, за якими параметрами буде оцінюватися його робота. Оцінюючи виступ доповідача, учні можуть ще раз розвинути свою здатність аргументовано висловлювати свою думку та реагувати на критику. Оратори також

можуть погоджуватись або не погоджуватись з оцінками своїх однокласників. Роль вчителя - це роль судді, фасилітатора і наставника, який конструктивно спрямовує діяльність учнів.

1.2. Типи проектів та види монологічного мовлення, їх місце у розвитку мовленнєвих вмінь

Проектна методика не є новим явищем в освітній теорії та практиці, вперше з'явившись у 1918 році в книзі американського психолога В. Кілпатрика "Метод проектів".

В основі методики лежить ідея американських філософів Д. Дьюї та Е. Торндайка про те, що "освіта - це процес накопичення та реконструкції наявного освітнього та особистісного досвіду учня з метою його поглиблення та вдосконалення" [9, 13, 14].

У 20–21 століттях Є. Полат, Н. Пахомова, Н. Чумак, О. Карпюк, Л. Виготський, Д. Брунер та інші розробляли окремі положення методу проектів та досліджували його вплив на розвиток пізнавальних процесів учнів. Метод проектів розглядається як освітня технологія, оскільки в його основі лежить чітка послідовність виконання завдань для досягнення певних результатів навчання.

З точки зору освітнього процесу, проект - це комплексне завдання, яке відображає проблему, що розглядається, і орієнтоване на конкретну діяльність учнів. Метод проектів - це метод навчання, при якому учні навчаються через активну участь у проектах, які є реалістичними та особистісно значущими [7].

Результат виконання учнями проектів є прямим результатом їхньої діяльності та знайдених способів розв'язання проблеми (комплексу завдань). Проектне навчання - це галузь педагогіки, яка спрямована на застосування та вдосконалення знань і вмінь учнів у сучасній системі освіти [12].

Основною вимогою до використання методу проектів є визначення проблеми, на вирішення якої спрямована конкретна проектна робота. Проблема в рамках навчання може мати дослідницький, інформаційний або практичний характер.

Існують вимоги, які необхідно враховувати при організації проектної діяльності. Це:

- наявність проблеми, яка має першочергове науково-дослідне значення і потребує інтегрованих знань для її розв'язання;
- теоретична, практична, моральна та пізнавальна значущість результатів, отриманих після застосування проектної методики;
- організація основної частини проектної діяльності, що демонструє результати;
- постійне застосування дослідницької методології на практиці, що ґрунтується на низці дій.

Метод проектів дає можливість вирішувати актуальні питання та проблеми. Однак, впроваджуючи проектну діяльність на заняттях, вчителям необхідно враховувати специфіку дисципліни, яку вони викладають. Також слід пам'ятати, що існує багато різних типів проектів, кожен з яких має свої специфічні нюанси.

Американський професор Е. Коллінгс першим класифікував навчальні проекти:

- Ігрові проекти - групові заняття з дітьми: різноманітні ігри, народні танці, театр і т.д.
- Експерсії - цільові експерсії, спрямовані на вивчення питань, пов'язаних з навколишнім середовищем і соціальним життям .
- Наративи - дитячі розповіді в різних формах: усні, письмові, вокальні, художні та музичні.

Коллінгс був першим і останнім педагогом, який запропонував класифікацію проектів. Різні підходи до класифікації вилилися в низку параметрів:

- Склад учасників проектної діяльності: індивідуальні, колективні (пари, групи);
- Характер партнерських відносин між учасниками проектної діяльності: кооперативні, змагальні, конкурентні;
- Рівень реалізації міжпредметних зв'язків: однопредметні, міжпредметні, надпредметні;
- Характер координації проекту: пряма (жорстка, гнучка), прихована;
- Тривалість проекту: короткі, середні, довгострокові;
- Мета і характер проектної діяльності: пізнавальні, ознайомчі, пригодницькі, мистецькі, дослідницькі, будівельні та ін. [25].

Типи продуктів, що виробляються в результаті проектної діяльності, можна поділити на такі категорії:

1. Технічні - спрямовані на модернізацію існуючих або розробку нових технологій, навчання, дизайн-розробки, соціальні технології тощо;
2. Дослідницькі - повністю підпорядковані логіці дослідження і мають структуру, подібну до наукового дослідження;
3. Творчі - не має чіткої структури діяльності учасників. Структурується відповідно до ситуації, що складається під час роботи над проектом;
4. Інформаційні - спрямовані на збір, обробку та представлення інформації, аналіз та узагальнення фактів;
5. Практико-орієнтований - результати діяльності учнів чітко визначені з самого початку.

Міні-проекти також дуже важливі у вивченні іноземної мови. Проекти виконуються як в усних так і письмових формах. Основними формами міні-проектів є монологи, діалоги, таблиці та малюнки.

Практикуючи проектну діяльність у класі, ви, швидше за все, матимете справу з різноманітними типами проектів. Кожен тип проекту є унікальним, з різною кількістю учасників, різними етапами та різними термінами виконання. Працюючи над певним типом проекту, слід враховувати особливості кожного з них.

Аналізуючи характеристики монологічного мовлення (організованість, плавність, деталізація), можна визначити вміння (загальні та особистісні), які підлягають оперативному контролю.

Використовуючи інформацію про процес навчання монологічного мовлення, зафіксовану на "картках прогресу", вчителі можуть, по-перше, надати чіткий і обґрунтований звіт про досягнення дітей і правильно їх оцінити. По-друге, вони можуть підібрати відповідні вправи для контролю та корекції "неправильних" кроків у навчанні. Наприклад, картки прогресу" показують, що учні не передбачають структуру текстів, особливо навчальних пояснювальних текстів. Вчителі повинні зосередити увагу учнів на таких частинах опису: зачин, основна частина і висновок, і запропонувати їм виконати вправи на кшталт "Які частини ви можете умовно виділити в описі картини (зовнішності людини або певні події)?" або Describe the city you like the best . Begin with: "*There attractive*".

Щоб перевірити ваше вміння формулювати головну думку речення, рекомендуємо наступну вправу: "Чи вважаєте ви, що ваша школа є найкращою у вашому місті? Скажи, будь ласка, чому ти так думаєш. Спочатку запишіть потрібні вам слова та словосполучення.

Можна рекомендувати таку контрольну вправу для контролю вмінь учнів оформлювати головну думку висловлювання : *I'd like to say if your*

s

c

h

Також вчитель може порекомендувати більш просту контрольну вправу, яку буде містити певні підказки, якщо учень не може справитися з певними завданнями:

take part in ... і т.д.

Іншими словами, якщо учням важко виконати завдання, вчитель повинен збільшити кількість опор, щоб кожен учень міг спілкуватися в класі. На початковому етапі картки можна використовувати як тимчасові наочні посібники. Нижче наведено приклади таких карток.

Табл. 1.1 Картки-опори монолог-опису

1. Зачин	2. Головна частина	3. Кінцівка
There are different types of...	Which, where, but, then, if, there, here, often, to the right (to the left), straight, in the middle of	At the end of... Now you can see...

Табл. 1.2 Монолог-розповідь (повідомлення)

1. Вступ	2. Основна частина	3. Підсумовування
we...	But, or, and, then, because, already, often, ago, when, soon, early, since, sometimes, suddenly, usually, today, yesterday, in the evening	And then he said Good-bye! At the end of the...was not only...but also... So ended...

Табл. 1.3 Монолог-роздум

1. Ініціальный тезис	2. Пояснювальна частина	3. Узагальнення
----------------------	-------------------------	-----------------

is a great...	Where, which, therefore,	I enjoy (like) it
The building of...is	in short, that's why, here,	because...
changing the face of...	there	It proves that...
		I must say that...

Саме дані картки допомагають учням будувати свої монологи в проектних роботах за правильною структурою та забезпечують послідовність у мовленні і, крім того, стимулюють їх до монологічного мовлення, незважаючи на відмінності в рівні знань, надаючи їм упевненості та компетентності.

1.3. Мета уроку іноземної мови і проектна робота як метод їх реалізації

Постановка мети та цілей – це достатньо нелегкий етап в роботі педагога. Нечітке розуміння мети уроку може тягнути за собою труднощі з вибором матеріалу та підбором форм навчальної діяльності. Щоб досить належно побудувати цілі уроку, вчителі посилаються на різні джерела. Немало важливо, щоб цілі заняття були визначені певним викладачем для певної аудиторії.

За редакцією С. Гончаренка в Українському педагогічному словнику зауважено, що "мета (ціль) навчання - ідеальне передбачення кінцевого результату навчання, до якого прагнуть вчитель і учень" [6]. Без точного цілепокладання освітній процес стає некерованим.

Від цілей навчання залежить організація уроків, вибір навчальних матеріалів та їх опрацювання. Цілі професійної діяльності викладачів вищих навчальних закладів визначаються соціальними процесами, умовами життєдіяльності навчального закладу, функціональними обов'язками викладачів, умовами їхнього життя і праці [32].

Викладання іноземної мови є одночасно і частиною, і самостійною ланкою освітнього процесу. І це є необхідною умовою природної взаємодії цілей і методів у навчанні іноземної мови [33].

Кожен предмет має свою специфічну методичку викладання, і в різних предметах використовуються різні методи та інноваційні педагогічні технології. Особливістю викладання іноземної мови є те, що основною метою навчання є розвиток комунікативної компетенції учнів, що відрізняє її від інших предметів. Комунікативна компетенція необхідна для того, щоб учні могли брати участь у культурному діалозі та інтегруватися в різні культури. Це досягається через розвиток міжкультурної комунікативної компетенції.

Передумовою успішної навчальної діяльності є чітко визначені цілі. Вони повинні бути точними, реалістичними та обмеженими в часі. Необхідно визначити, які ресурси потрібні для досягнення цілей, контролювати поетапне виконання кожної цілі та розробити конкретний план дій, який допоможе досягти ефективних результатів.

Починаючи підготовку уроків іноземної мови, вчителі повинні ставити перед собою такі цілі: навчальні (практичні), педагогічні, розвиваючі та виховні.

Це пов'язано з тим, що основною метою вивчення іноземної мови є набуття практичних мовних навичок.

Освітня мета вимагає від учня ознайомлення з культурою та історією країни, мову якої він вивчає. Вона також включає вивчення граматичних явищ, характерних для певної країни (артиклі, герундій, апостроф).

Розвивальні цілі відповідають за розвиток інтелекту та фізіологічних навичок (пам'яті, уваги, уяви та прагматики). За допомогою різних видів мовленнєвої діяльності (монологів, діалогів) вчитель створює умови для розвитку комунікативної компетенції, для

аналізу, порівняння та узагальнення знань, а також сприяє розвитку в учнів уміння робити висновки. Вчителі повинні допомогти учням стати вмотивованими до самостійної навчальної діяльності.

Педагогічні цілі також є важливими, оскільки вчителі іноземної мови зобов'язані поважати загальнолюдські цінності та сприяти розвитку соціальної компетентності. На уроках англійської мови учні навчального закладу вчаться поважати точку зору один одного, а також вчаться культурним взаєминам, працюючи в парах, групах і командах.

Саме проектна діяльність допомагає викладачам досягти всіх поставлених цілей. Навчання іноземної мови в першу чергу спрямоване на розвиток практичної комунікативної компетенції, тобто на досягнення навчальних (практичних) цілей.

Створення проекту на певну тему вимагає ретельного та ґрунтовного дослідження великого обсягу інформації та застосування інтелектуальної творчості. У цьому процесі досягаються результати, пов'язані з освітніми та розвивальними цілями. На завершальному етапі - презентації свого проекту - учні вчаться виступати публічно, відстоювати свою думку та власне бачення проблеми, що стає виховною метою.

Учні відкривають у собі нові таланти і можливості, здатні по-новому поглянути на своє життя, реалії власної культури та історії.

Висновки до Розділу 1

У розділі описано типи та визначення проектів. Ця інформація підкреслює важливість різноманітності та гнучкості методу проектів, що дозволяє вчителям обирати підхід, який найкраще відповідає конкретним навчальним цілям та особливостям групи учнів.

Також обговорюються цілі уроків іноземної мови і показується, що проектна робота є ефективним способом їх досягнення. Зазначається, що проекти роблять навчання цікавішим і допомагають підвищити мотивацію та покращити засвоєння мови завдяки активному залученню учнів.

Таким чином, було зроблено важливий огляд проектного підходу у викладанні мови, його видів та ролі у розвитку мовних навичок. Метод проекту є основою для подальших досліджень та розробки шляхів використання проектів у викладанні іноземних мов, які можуть допомогти покращити якість навчання та засвоєння мови студентами.

РОЗДІЛ 2. РОЛЬ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У НАВЧАННІ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

2.1. Особливості навчання монологічного мовлення на основному етапі

Формування монологічного мовлення в учнів оновного етапу має здійснюватися за певною методичною системою, що включає принципи навчання, вибір тем та їх структуру з урахуванням інтересів і здібностей учнів, комплекс вправ і форматів роботи, а також відповідну організацію уроків іноземної мови.

Навчання іноземної мови - це певний процес, який має бути спеціально організованим для того, щоб пособити школярам здобути певний досвід. Наприклад іншомовного досвіду та досвіду монологічного мовлення. Для здобуття цієї навички необхідні спеціальні вправи та завдання. Це означає, що зовсім різні види монологічного мовлення вимагають різних навичок [1].

Розберемо основні та базові вправи для розвитку та формування навичок монологічного мовлення в учнів, які навчаються в старших класах.

1. Опис картин. Суть такої практики полягає у візуальних сприйняттях та матеріалах, які мають певне значення і підлягають мовному опису та інтерпретації. Однак, з методичної точки зору, слід дотримуватися наступних категорій практики:

- а) простий візуальний опис;
- б) змістовний наративний опис;
- в) зображення простих наративів;
- г) мовленнєвий супровід;
- д) опис самого об'єкта та його місцезнаходження.

Представляючи учням візуальний матеріал, ми, так би мовити, інформуємо і підказуємо їм, що вони будуть говорити в майбутньому, і робимо це за допомогою невербальних засобів.

2. Репродуктивні вправи. Досить типовим різновидом цього типу вправ є переказ у традиційній формі, який сприймають у методиці як свідому мовленнєву діяльність.

Використання репродуктивних вправ є безпосередньою підготовкою до невимушеного та чіткого вираження думок та почуттів учнів. Переповідаючи певний текст, учень використовує лексико-граматичний матеріал, який був засвоєний раніше, а не тільки мовленнєві засоби одного твору.

Обов'язково, текст для переказування має мати невеликий обсяг, і крім цього, досить динамічний та чіткий зміст. Для того, щоб надати цій формі інформативність та забезпечити з боку учнів певний творчий підхід, було б доцільно видозмінювати завдання, наприклад:

а) розказати про випадок, який був описаний так, ніби ви приймали у ньому участь;

б) розказати життєпис героя так, наче ви були його близьким другом або знайомим;

в) розказати про те, як ставляться дійові особи до певних подій.

3. Ситуативна практика. Для вдосконалення монологічного мовлення доцільно використовувати такі типи навчальних ситуацій та мовленнєвих ситуацій (МС):

а) Доповнюючі.

Суть доповнюючих МСН полягає в тому, що від учнів вимагається лише завершити опис ситуації та зробити висновки з цієї частини ситуації. Можна навести такий приклад:

S

i

t

u

a

to another school 44 near her house, but she lost many nice friends here and she will be missing them.

б) Проблемні.

Проблемні мовленнєві ситуації - це справи, що передбачають виконання певних невербальних завдань. Проблема аналізується, а учень спекулятивно розробляє шляхи її рішення .

Наприклад:

Situation: “ ...the Earth. Our only and common home. So many armament are stored in it that more the one planet like ours can be burnt to the ashes with then. We must prevent world catastrophe or we shall the last generation which can enjoy looking up at the stars. Shakespeare and Shevchenko, Mozart`s and Bach`s music , Leonardo da Vinci`s painting will disappear with us ,as will entire human civilization ”.

Describe the main task of the all progressive people nowadays.

в) Творчі.

Творчі є більш складним завданням для учнів, оскільки вони описують ситуації дуже коротко і апелюють насамперед до уяви. Як наслідок, учням доводиться реконструювати деталі обстановки, пов'язуючи їх з уявними місцями, часом і людьми.

Для прикладу можна взяти таку ситуацію:

a desert island in the Pacific Ocean around you.

. Дискусійні справи. Сюди входять дискусії в класі та коментування. Пояснення в дискусіях представляють питання для обговорення і заохочують співрозмовників до обміну думками, а також можуть

організувати багатосторонній діалог, в якому промови учнів можуть бути досить довгими.

Нижче наведено приклади пояснень під час дискусій у класі:

Today one of the most favorite pastime for young people is music- listening to Modern teenagers like the disco too ,where one can listen to the music and talk with one`s friend and dance.

Коментарі є менш полемічними і водночас довшими монологами. Мовець, отримавши певну інформацію, висловлює своє ставлення до неї, а також відносно узагальнені, оціночні та асоціативні роздуми, почуття тощо. Об'єктами коментування можуть бути газетні статті, фотографії, ділові листи, вечірні запрошення з програмою, товарні чеки, залізничні квитки, телевізійні програми та інші матеріали різних жанрів і характеру.

5. Композиційні вправи. Залежно від ступеня опори на власну творчість учня, його життєвий досвід і знання, існує кілька видів усних творів. Деякі з них ґрунтуються на запропонованій ситуації або сюжеті, інші - на прислів'ї або крилатому вислові, треті - на темі або проблемі і, нарешті, на власній темі учня.

а) Розкажіть якомога детальніше про своє рідне місто, країну, мову якої вивчається, друзів, зимові канікули, батьків, хобі і т.д.

б) Опишіть деякі правила поведінки (наприклад, як поводитися за обіднім столом, як готуватися до іспитів, як використовувати такі слова, як містер і сер).

в) Напишіть доповідь на певну тему (наприклад, англійська мова в сучасному суспільстві, громадський транспорт у моєму місті).

г) Прислів'я (Дії говорять голосніше, ніж слова) голосніше за слова).

д) Написати розповідь на тему, використовуючи ключові слова.

Показниками монологічного мовлення є кількісні та якісні параметри мовлення.

Найперше, це швидкість мовлення (паузи) та гучність висловлювань. Якісні показники включають відповідність темі або ситуації спілкування, мовну нормативність, логічність висловлювань, емоційне забарвлення та самостійність висловлювань [18].

Контроль здійснюється за рівнем сформованості навичок монологічного мовлення. Наприклад, на рівні відтворюваності оцінюється точність відтворення, темп і емоційне забарвлення; на рівні відтворюваності-продуктивності, крім перерахованих вище, оцінюється мовна правильність і обсяг висловлювання; на третьому рівні - логіка побудови висловлювання і використання різних типів мікромонологів для початку, розгортання та вміння закінчувати роботу.

Поточний та підсумковий контроль відбувається під час виконання умовно-комунікативних та комунікативних завдань в усній формі.

Перш ніж перейти до вправ, безпосередньо пов'язаних з навчанням усного монологічного мовлення, студентам необхідно попрактикуватися (імітаційні вправи, вправи на підстановку, трансформацію, композицію, переклад, запитання-відповідь, підказки) для розвитку вміння складати фрази.

Після цього варто перейти до таких вправ, які розвивають навички монологічного мовлення, такі як: опис картинок, вправи на відтворення, ситуативні вправи, вправи на дискусію та письмові вправи. Це загальний підхід до навчання монологічного мовлення. Описана форма роботи охоплює всі види усного монологічного мовлення, відображає особливості базового психологічного контексту і може вважатися цілком достатньою для цілеспрямованого розвитку навичок зв'язного висловлювання англійською мовою.

2.2 Методика використання методу проєктів для розвитку монологічного мовлення

Перш за все, вчителі іноземних мов навчають дітей способам мовленнєвої діяльності, про що пише Ю.М. Колкер у своїй книзі “Практична методика викладання іноземних мов” (М., 2000): “В останні десятиліття на противагу традиційним методам навчання іноземним мовам використовуються комунікативні та інтенсивні методи, як традиційними”.

Це пояснюється тим, що мовна комунікація відбувається через “мовну діяльність”, а мовна діяльність відіграє певну роль у вирішенні проблеми продуктивної діяльності людини в умовах “соціальної взаємодії” людей, що спілкуються (І.О. Зимня, Г.А. Китайгородська, А.А. Леонтьєв).

Метод проєктів зараз широко використовується у викладанні англійської мови, оскільки дозволяє органічно з’єднувати знання з різних дисциплін для вирішення конкретних практичних завдань, заохочуючи при цьому розвиток творчих здібностей учнів. Проєкти виникають і розвиваються з конкретних ситуацій. Ці ситуації можуть виникати в процесі роботи над будь-якою навчальною темою, в процесі обговорення прочитаного тексту або актуальних подій сучасного життя

Основним завданням викладачів у навчанні англійської мови є перенесення акценту з різного роду практичних занять на творчу смислову діяльність учнів, яка полягає в оволодінні конкретними мовними засобами. Проєктна методика може допомогти вирішити це дидактичне завдання і таким чином перетворити уроки англійської мови на дискусійні та дослідницькі клуби, які повною мірою враховують специфіку культури країни і, по можливості, вирішують дійсно цікаві та практично значущі проблеми, засновані на міжкультурному обміні.

В основі методу проектів лежать уміння учнів конструювати свої власні знання, розвиток пізнавальних та дослідницьких навичок учнів, а також розвиток критичного мислення. "Все, що ти дізнаєшся, ти знаєш, навіть тобі це потрібно, де і як ти можеш це застосувати" - основна теза сучасного розуміння методу проектів. Проектна методологія має практичну спрямованість на результати, яких можна досягти, вирішуючи конкретну практичну або теоретично важливу проблему. Ці результати можна побачити, зрозуміти і застосувати на практиці. Щоб досягти цих результатів, дітей потрібно навчити самостійно мислити, використовувати свої знання з різних дисциплін для виявлення і вирішення проблем, прогнозувати наслідки і можливі результати різних рішень. Метод проектів дозволяє учням проявляти самостійність у виборі тем, джерел інформації, методів викладання та презентації. Метод проектів дозволяє кожному учаснику проекту індивідуально працювати над тими темами, які його найбільше цікавлять.

В основі проектів лежить певна проблема. Для того, щоб її вирішити, учням потрібен великий обсяг знань з англійської мови, а також різноманітні предметні знання, які необхідні і достатні для вирішення проблеми. Крім того, від учнів вимагається наявність певних інтелектуальних, творчих та комунікативних навичок.

Основним критерієм розвитку творчих особистостей, здатних до самоосвіти, є вміння вчитися самостійно впродовж життя, бути креативним і нестандартно підходити до будь-якої проблеми. Така робота більш вільно контролюється викладачами, ніж звичайні завдання. Вони часто відбуваються наприкінці теми, оскільки вимагають багато часу на підготовку та мотивацію. Водночас учні відчують, що створюють щось нове і цікаве англійською мовою. Крім того, проект дозволяє учням отримати досвід соціальної та групової роботи, оскільки

керівник проекту розподіляє обов'язки між членами групи, а сильніші учні допомагають слабшим [3].

У співпраці з класом вчитель має поставити перед собою такі завдання:

- продемонструвати здатність окремих учнів або груп учнів використовувати набутий ними дослідницький досвід;
- поглибити їхні знання та інтерес до предмета дослідження;
- продемонструвати лінгвістичну та розмовну компетенцію з іноземної мови;
- продемонструвати рівень володіння мовою;
- прагнути до більш високого рівня освіти, розвитку та соціальної зрілості, тобто розвивати загальну компетентність;
- розвивати творчий потенціал кожного учня;
- розвивати здатність до самостійного навчання.

Основні вимоги до використання методу проектів [28]:

1. наявність проблеми, яка є важливою в дослідницькому та творчому плані і вирішення якої потребує всебічних знань та досліджень (наприклад дослідження історії святкування різних свят та їх виникнення в англomовному світі - St. Patrick's Day, Thanksgiving, Christmas тощо; планування віртуальних подорожей до різних країн);

2. практична та теоретична значущість очікуваних результатів;

3. самостійна (індивідуальна, парна та групова) діяльність учнів на уроках англійської мови;

4. самостійна (індивідуальна, парна та групова) діяльність учнів на уроках англійської мови;

5. практична та теоретична значущість очікуваних результатів;

6. зміст структури проектної частини;

7. використання методів дослідження: визначення проблеми, обговорення методів дослідження, представлення кінцевих результатів, аналіз даних, корекція та висновки;

8. використання методів дослідження: визначення проблеми, обговорення методів дослідження, презентація кінцевих результатів, аналіз даних, корекція, висновки.

Вибір теми проекту залежить від ситуації. На уроках англійської мови вибір тем ґрунтується на їх практичній значущості для тих, хто вивчає англійську мову, тому метод проектів може бути використаний як частина програмного матеріалу практично для будь-якої теми.

Основне – сформулювати питання, на які учні будуть відповідати в процесі роботи над темами програми.

2.3 Переваги та недоліки проєктного методу на уроках англійської мови

Результативність чи нерезультативність проєктного навчання можна оцінити з точки зору навчальної ефективності. У цьому контексті це означає порівняння докладених зусиль зі ступенем успішності кінцевого проєкту. Для того, щоб зрозуміти, чи варто використовувати метод проєктів у викладанні іноземної мови, необхідно знати всі переваги та недоліки цього інструменту навчання.

Безперечно, метод проєктів має багато переваг. Він підвищує бажання більшості учнів знайти себе в іноземній мові. Учні мотивовані, тому що їм надається вибір, вони самі контролюють процес і мають можливість працювати з іншими учнями. Проєктна діяльність дозволяє учням швидше засвоювати нові знання. Це відбувається завдяки творчому процесу пошуку рішень проблем [16].

Це метод навчання, який є міждисциплінарним, орієнтованим на учня, заснованим на співпраці та підкреслює освітні можливості, інтегровані з реальними проблемами та практиками [39].

Більшість учнів розвивають комунікативну компетентність (переважно дискурсивну, тобто комунікативну), граматичну компетентність (знання лексичних одиниць, правил морфології, синтаксису, граматичної семантики та фонології речень) та соціокультурну компетентність (значно покращуються соціальні та кооперативні навички).

Проектне навчання сприяє не лише розвитку інтелектуальної компетентності, а й розвитку соціальної компетентності. Проектна робота допомагає учням зрозуміти, що робота в команді передбачає певні обов'язки. Учні вчаться брати відповідальність за свою роль та розвивають певні уміння та навички у вирішенні конфліктів. Найважливіше те, що всі учні, незалежно від їхніх мовних навичок і мотивації, вчаться співпрацювати.

Замість стратегій короткочасного запам'ятовування, проектне навчання дає учням можливість поглиблено вивчати цільовий зміст і спрямовує їхню увагу на довготривалу пам'ять [38].

Але, звичайно, метод проектів має свої недоліки. Вчителі повинні знайти баланс між наданням автономії учням і контролем за правильним структуруванням їхнього мислення. Крім того, вчителі повинні стежити за використанням іноземних мов, оскільки деякі учні використовують рідну мову замість іноземної для виконання завдань.

Різниця у рівні володіння мовою також може бути проблемою. Для того, щоб створювати та обговорювати проекти, учні повинні мати певні знання лексики та граматики, пов'язані з темою, обраною для проекту

Під час використання проектної роботи учні можуть не звикнути до роботи в групах. Під час розподілу ролей у групах можуть виникнути певні проблеми. Кожен у групі повинен мати свою роль, але двоє учнів можуть віддати перевагу одній і тій самій ролі, або ж можуть бути ролі, які нікому не подобаються. Або ж може статися так, що деякі учні домінуватимуть у роботі, а інші робитимуть небагато. Це може призвести до проблем з оцінюванням проекту.

Деяким учням досить тяжко прийняти нову роль як наставника, оратора, вчителя, а не джерела певних знань та постачальника в прийнятті рішень. Деякі учні чинять опір на початку роботи над проектом, коли їм надається вибір (наприклад, вибір теми, формування команди тощо), і бояться проектної роботи.

Метод проектів може бути дещо складним у використанні, якщо немає попереднього досвіду роботи із запропонованою темою. Тому вчитель спочатку дає учням теоретичні знання з теми, а вже потім використовує ці знання як основу для самого проекту.

Однак, незважаючи на свої недоліки і труднощі, метод проектів допомагає розвивати найважливіші компетенції: вміння працювати з різними джерелами інформації, працювати з різними людьми і працювати самостійно.

Використовуючи цей метод, вчителі повинні пам'ятати, що тільки правильно структурована робота позитивно впливає на учнів, заохочуючи самостійне здобування певних навичок та знань і що немало важливо, досвіду з безпосереднього комунікування з реальним життям і розвиваючи їхню здатність справлятися з мінливою інформацією, самостійність, критичне мислення та ініціативність. Учні, які мають досвід проектної діяльності, легше адаптуються до реальних життєвих ситуацій, можуть легше планувати і орієнтуватися в житті та є більш комунікабельними.

Проектний підхід допомагає підвищити індивідуалізацію навчального процесу, знайти оптимальне поєднання теорії та практики, а також актуалізувати наявні знання та навички учнів. Він дає розуміння того, що треба враховувати індивідуальність та особливості кожного учня та сприяє досягненню амбітних цілей. Для викладачів іноземних мов володіння методом проектів є показником інноваційного мислення, високої кваліфікації та спрямованості на розвиток мовних навичок дітей.

2.4. Використання методу проекту на уроках англійської мови

Проаналізувавши актуальність досліджуваних питань, ми дійшли висновку, що якісний розвиток навичок монологічного мовлення є основною ціллю у навчанні англійської мови в старших класах.

В ході експерименту було перевірено теоретичні положення та розроблено систему вправ для розвитку навичок монологічного мовлення на основі описів.

Метою дослідження була розробка комплексу завдань для формування та розвитку навичок монологічного мовлення з опорою на опис на заняттях з іноземної мови, а саме англійської, в старших класах загальноосвітньої школи.

Відповідно до нашого припущення про те, що розвиток монологічного мовлення на старшому ступені навчання в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) може бути ефективно досягнутий шляхом використання спеціально розроблених комплексів завдань, суть експериментальної роботи полягала у формуванні в учнів ЗЗСО компетентності в монологічному мовленні на основі опису шляхом апробації розробленого комплексу завдань.

Експериментальна робота як метод дослідження поєднує в собі головні лінії методу науково-дослідної роботи та методологічного методу експерименту, оскільки дозволяє "створювати передовий досвід",

з одного боку, і містить основні елементи педагогічного експерименту (багаторазове повторення в різних умовах, використання математичних методів обробки даних), з іншого.

Експеримент може бути лабораторним або природним. Це практичне дослідження ми можемо віднести до природного експерименту, оскільки воно було проведене в реальних умовах з виділеною контрольною та експериментальною групою.

Основною метою експериментального навчання була поставлена перевірка достовірності гіпотези про те, що процес побудови та розвитку монологічних умінь буде протікати більш успішно, якщо буде використаний певний комплекс завдань.

Відповідно до поставлених цілей та висунутої гіпотези мною було визначено такий план завдань експериментальної роботи:

1. Визначити стадії експериментальної роботи.
2. Провести діагностику рівнів мотивації до вивчення англійської мови.
3. Визначити етапи сформованих умінь монологічного висловлювання.
4. Виявити головні параметри та принципи перевірки результатів роботи.
5. Провести перевірку достовірності моїх припущень про набір завдань, які достатньо підвищують рівень формування монологічних умінь учнів на старшому етапі.

Експериментальне навчання було реалізоване на базі спеціалізованої ЗОШ№4 м. Умань.

У цьому експерименті брали участь 24 учні з 9 А та 9 Б класів. Експеримент було здійснено у три етапи:

- 1) констатувальний ;
- 2) формулювальний;

3) узагальнюючий .

На першому етапі (констатувальному) було відібрано контрольні та експериментальні групи, розроблено критерії оцінювання рівня сформованості монологічного мовлення учнів на старшому ступені загальноосвітньої школи, визначено умови експериментального навчання (варіативну та неваріативну).

На другому етапі (формульовальному) було розроблено та апробовано комплекс завдань для розвитку монологічного мовлення учнів.

На третьому етапі (прикінцевому) проведено підсумкове, узагальнююче тестування та було проаналізовано результати експерименту.

Опитування показало, що 70% групи з сильним бажанням вчитися, 20% групи з середнім бажанням вчитися і 10% групи зі слабким бажанням вчитися:

1. 30% групи вивчають іноземні мови, тому що це частина шкільної програми, 50%, тому що їм подобається вивчати іноземні мови, 50%, тому що вони хочуть спілкуватися з іноземцями та отримувати інформацію 10% "тому що хочу використовувати іноземну мову для спілкування з іноземцями та отримання інформації" і 10% "тому що це необхідно для моєї майбутньої роботи".

2. 70% групи надають перевагу перегляду автентичних фільмів на заняттях з іноземної мови, 10% надають перевагу практиці граматики, 10% отримують задоволення від читання іноземною мовою, а решта 10% вважають спілкування іноземною мовою найцікавішим.

3. 60% респондентів визнають, що їм важко спілкуватися іноземною мовою, 40% можуть висловити свою думку, якщо вони знайомі з темою.

4. 60% вважають за краще покладатися на слова та вирази, коли говорять іноземною мовою, 20% можуть скласти речення, якщо

викладач задає навідні запитання, але а 20% для успішної побудови речень потрібні теми та лексика, які вони знають.

5. 30% групи можуть лише представитися при зустрічі з іноземцями, 40% представляються і ставлять запитання, а 30% підтримують розмову.

Таким чином, було виявлено достатню кількість учнів, які відчують труднощі у спілкуванні іноземною мовою та побудові монологічного висловлювання у непідготовленому мовленні. Деякі учні групи мають низьку мотивацію до вивчення англійської мови, що може бути пов'язано з відсутністю навичок монологічного мовлення або труднощами в розумінні граматичних структур мови, яка не є для них рідною.

Для визначення рівня сформованості вмій монологічного мовлення студентів КГ та ЕГ на цьому етапі було проведено нульові зрізи. Для цього було розроблено серію вправ, що складалася з п'яти завдань. Кожне завдання було спрямоване на з'ясування рівня сформованості навичок монологічного мовлення. (Додаток А).

Кожне вправа була оцінена у 7 балів. Отже, за виконання всіх 5 завдань можна було отримати рівно 35 балів . Кількість балів залежала від правильності виконаних завдань. Кількісні показники оцінок та балів представлено у табл. 2.1.

Табл. 2.1 Кількісні показники співвідношення оцінок до балів

Оцінка	Бали
	≤8

Результат експериментальної роботи вимагає розробки її практичного апарату та критеріїв рівня формування навичок та умінь монологічного висловлення в учнів ЗЗСО.

Для визначення рівня сформованості навичок ММ використовувався метод визначення середнього показника за 25% відхиленням від середнього діапазону балів: оцінка 0-25% зі 100% свідчить про низький рівень, тоді як оцінка вище 75% - про високий рівень сформованості показників. На основі аналізу результатів ЕГ та КГ було визначено рівень сформованості навичок ММ в учнів (табл. 2.2.)

Табл. 2.2 Рівень сформованості вмій ММ на основі опису

Група	Учні(кількість)	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
ЕГ				
КГ				

Одержані результати показують, що рівень сформованості ММ є недостатнім. Порівнявши групи ЕГ та КГ, можна прийти до висновку, що результати майже ідентичні.

Таким чином, з отриманих даних можна зробити висновок, що систематичний розвиток навичок монологічного мовлення допомагає учням долати різноманітні труднощі, з якими вони стикаються під час говоріння в монологі. Як наслідок, покращується успішність учнів та підвищується їхня мотивація до вивчення іноземної мови.

З цього можна зробити висновок, що розроблений комплекс завдань є ефективним. Виходячи з цього, можна підтвердити гіпотезу про те, що процес формування ММ методом опису є більш успішним, якщо в навчальному процесі використовувати розроблену методику, дійсно підтвердилася. Про це свідчать отримані результати.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі проаналізовано важливість розвитку монологічного мовлення в середній школі, висвітлено загальну методологію методу проектів для розвитку цієї важливої навички та обговорено роль вчителя у впровадженні цього методу на уроках іноземної мови. Крім того, проаналізовано переваги та недоліки методу проектів як засобу навчання іноземної мови та представлено результати дослідження, які спрямовані на вивчення методу проектів на уроках англійської мови.

З вищезазначеного можна зрозуміти, що розвиток монологічного мовлення студентів є ключовим і дуже важливим завданням для успішного оволодіння іноземною мовою. Використання методу проектів є ефективним інструментом для досягнення цієї мети, оскільки сприяє розвитку комунікативних, аналітичних та творчих навичок учнів.

Для того, щоб метод проектів був успішним у навчанні іноземної мови, викладачі повинні брати активну участь в організації та підтримці проектів студентів. Важливо, щоб викладачі ставили чіткі цілі та завдання проекту, заохочували ініціативу та творчість студентів, надавали необхідну підтримку та оцінювали результати.

Однак слід також пам'ятати, що метод проектів має свої переваги і недоліки. До можливих переваг можна віднести підвищення мотивації учнів, розвиток навичок роботи в команді, поглиблене вивчення теми та активне використання мови в автентичних ситуаціях. Однак до можливих недоліків можна віднести труднощі в оцінюванні результатів, необхідність часу на підготовку і можливий нерівномірний розподіл навичок між учасниками проекту.

Дослідження, проведені в цій галузі, показали, що використання методу проєктів позитивно впливає на розвиток монологічного мовлення учнів на уроках англійської мови. Було виявлено, що метод допомагає учням набути навичок монологічного мовлення, покращити здатність виражати свої ідеї та думки, та підвищити рівень впевненості в іноземній мові.

ВИСНОВКИ

Використання методу проектів є ефективним засобом у сучасному вивченні іноземної мови. Результати проведених досліджень з використанням методу проектів свідчать про те, що цей метод є важливим у формуванні мовленнєвих навичок учнів шкіл, а особливо, монологічного мовлення.

Учні можуть використовувати свої мовні навички в різних практичних ситуаціях через досить активну участь у виконанні цих проектів. Це має великий вплив на розширення словникового запасу, навичок самостійного пошуку інформації та збагачення мовних компетенцій.

Метою уроків іноземної мови з використанням методу проектів є не тільки навчання мови, а й розвиток креативності, критичного мислення та проблемного підходу до вирішення поставлених завдань. Проектна робота дає можливість студентам досліджувати цікаві теми, висловлювати свої ідеї, обговорювати проблеми та робити висновки.

Важливим елементом методу проектів є роль викладача. Він виступає в ролі фасилітатора, заохочуючи розвиток учнів, допомагаючи їм сформулювати цілі та завдання проекту, надаючи підтримку та оцінюючи результати.

До переваг методу проектів можна віднести підвищення мотивації учнів, креативність, роботу в команді та інтерес до вивчення мови. Однак слід враховувати і такі недоліки, як можливість неправильного розподілу обов'язків у групі, тривалість проекту та необхідність підготовки викладачів.

Дослідження щодо використання методу проектів на уроках англійської мови підтверджують успішне застосування методу проектів для розвитку навичок говоріння. Результати цього наукового дослідження можуть використовуватись як базис для наступних досліджень і практики застосувань методів проектів у навчальному процесі.

У підсумку, можна сказати, що метод проектів є важливим інструментом у викладанні іноземної мови, який допомагає розвивати навички говоріння та підвищувати мотивацію студентів до вивчення мови. Використання цього методу вимагає дотримання певних принципів та активної участі викладача у навчальному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

брамович С. Д., Чікарьова М.Ю,Мовленнєва комунікація Київ. Центр навчальної літератури 2004. 472 с.

асіна А. Методика викладання іноземної мови у школі Київ. Шкільний світ. 2006.

уренко В. М.Стратегічні напрями розвитку сучасної іншомовної освіти. Іноземні мови в сучасній школі. 2012. №3. с. 28-33.

ишневський О.І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. с. 46-59.

ільям Херд Кілпатрик. Метод проектів. К.: К.І.С., 2008. 160 с.

6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К. Либідь, 1997. 376 с.Виховання обдарованої дитини у навчальному закладі . Рівне. Ліста. 2005.

ержавний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (дата звернення:

жон Дьюї. Демократія та освіта. К. Основи, 2001. 288 с.

жордж С. Бейтсон. Мистецтво навчання. К. Основи, 2007. 256 с.

онченко Т.К.Формування монологічного мовлення у шолярів на уроках англійської мови. Посібник для вчителів і студентів. К.1997. 72 с.

11. Душеїна Т.В. Проектна методика на уроках англійської мови. ІМВНЗ, 2008, № 5.

дуард Торндайк. Принципи навчання. К. Основи, 2003. 256 с.

лтон Мей. Метод проекту в освіті. К.: К.І.С., 2008. 256 с.

агальноєвропейські рекомендації з мовної освіти:викладання, вивчення, оцінювання .Науковий редактор, доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К. Ленвіт, 2003. 273 с.

адерей О.А. Метод проектної технології на уроках іноземної мови: методична вказівка – Каховський державний агротехнічний коледж. – КДАК.: 2012.

васова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і умінь. К. Ленвіт, 2009. 119 с.

методика викладання іноземної мови: навчальний посібник з англійської мови. Візаві, 2018. 165 с.

методика викладання іноземних мов у середній школі: Підручник. К. Ленвіт, 2002. 328 с.

методика навчання іноземних мов і культур: практика і теорія : підручник для студ. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.

методика формування міжкультурної компетенції іншої мови. К. Ленвіт, 2011. 344 с.

прончук Н.М. Цілі професійної діяльності у системі життєво важливих перспектив студентів магістратури. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. № 10 (54). С. 126-132.

прошніченко В. О. М. Організація проектної організації учнів на уроці історії 10 класів. Х. Вид. 22 група «Основа», 2009. 157 с.

іколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ. Ленвіт. 1999. с. 167-187.

іколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Рівні володіння іншомовним мовленням. 2000, №2. с. 69-72.

нова українська школа: основні засади реформування середньої школи. Ухвалено рішенням Колегії МОН України 27.10.2016. Режим доступу: (дата звернення: 12.08.2021).

лійник І.П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня. Котовськ . 2012. 21 с.

снови формування іншомовної комунікативної компетенції у середній загальноосвітній школі. К. ТОВ «Вольф», 2009. 292 с.

асічник О. С. Формування в учнів основної школи вмінь аргументованого усного мовлення засобами проєктної діяльності. «Іноземні мови в школах України». 2020. № 4. 15-18 с. Режим доступу: HYPERLINK ".../.../Сергій/Desktop/olgazaderey.nethouse.ua/.../44364.gtm7umkh4" \h

озвиток критичного мислення у процесі навчання монологічного

м

о

в

авченко Т.П.; науковий керівник кандидатка філологічних наук ,доц. Я.

М. Просяннікова; Міністерство освіти і науки України; Херсонський

держ. ун-т, Ф-т української й іноземної філології та журналістики,

Кафедра англійської мови та світової літератури імені професора Олега

Мішукова. – Івано-Франківськ: ХДУ, 2023. – 51 с.

калкін В.Л.. Навчання монологічному висловлюванню. Київ Радянська

школа. 1983. с. 120.

ілі уроку іноземної мови [Електронний ресурс]. Режим доступу:

е

ілі уроку іноземної мови, шляхи їх досягнення мови [Електронний

ресурс]. Режим доступу:

м

д

о

roject-Based Learning: Benefits, Examples, and Resources Режим доступу:

т

у

п

у

HYPERLINK ".../.../Сергій/Desktop/%20http/uk.x-pdf.ru/6istoriya/165970-94-ministerstvo-

olving Ability of Vocational High School StudentsProject Based Learning &
Student Achievement: Режим доступу: <http://www.ijiet.org/vol6/779->

ДОДАТКИ

Додаток А

**Завдання спрямовані на з'ясування рівня сформованості
навичок монологічного мовлення**

Exercise 1 (Етап ідентифікації)

2) It looks like that she's really interested in her book. (that is extra)

3) She's sitting outside, and she's wearing the T-shirt, so it's probably in

5) Somebody just told a joke, I think, they're laughing all. (all laughing)

6) I can't see exactly what's on their plates, but it's probably quite

e attracting, because they're

Exercise 2 (Этап опису)

photos show...

2. They all depict...

3. The theme that connects them is...

4. Each picture illustrates how...

5. All the photos show problems which...

6. The photos deal with different aspects of...

- 1.compared to...
 2. in contrast to...
- cal to...

8. Compared with....
-is much morethan....
-is only suitable for...
- e ..., but the other photo shows ...

Exercise 3 (Етап інтерпретації)

Exercise 4 (Етап особистісної оцінки)

Exercise 5 (Етап розкриття теми)